గుడ్డి దైవం

"బాగా ఆలోచించావా, కరుణా? ఇది ఒకనాటితో తీరిపోయేది కాదు. ఇది ఒక నిమిషంలో తేల్చిచెప్పే విషయం కాదు."

"బాగా ఆలోచించే చెబుతున్నాను. ఈ విషయంలో మీరు అనవసరంగా దిగులు పడకండి. నామాట నమ్మండి."

"నమ్మకేం? నీ మాటమీద నాకేం అపనమ్మకం? కాని బాగా ఆలోచించే ఈ మాట అన్నావా అని మళ్లీ అడుగుతున్నాను."

"నాకు మీలాగా అయినదానికీ కానిదానికీ ఆలోచనల్తో తల బద్దలు కొట్టుకోటం చేతకాదు. అయినా ఇందులో అంత ఆలోచించవలసిన విషయం నాకేమీ కనబడటంలేదు" అనికరుణ బదులు చెప్పేసరికి భర్త శాస్త్రి అంతటితో తృప్తి పడి వూరుకున్నాడు. ఆ విషయాన్ని ఇంకా పట్టి పల్లార్చటం అనవసరమని పించింది.

కళ్లు మూసినా తెరిచినా కరుణకి మరిది ముఖమే కనిపిస్తుంది. జాలిగొలిపే ఆ దీనమైన ముఖాన్ని చూసి ఆమె గుండె జలదరించి పోతుంది. నిజానికి ఆలోచించ వలసిందేమీ లేదనిపిస్తుంది. ఎంత తరిచి చూచినా అది తన కర్తవ్యమేమో ననిపిస్తుంది. ఆ భారం దైవమే తనమీద పడేసినట్లూ, అది

తను ఎల్లాగైనాసరే నెరవేర్చి తీరాల్సినట్లూ కరుణకి తోచింది.

కాని శాస్త్రికి మాత్రం లోపల ఎందుకో బెదురుగా వుంది. ఈ భారాన్ని తమరిద్దరూ మొయ్యగలుగుతారో లేదో? కరుణ చెప్పిన మాటలు ముఖప్రీతికి అన్నవి కావని శాస్త్రికి బాగా తెలుసు. కాని కరుణ ఈ మాట మీదనే నిలబడ గలుగుతుందా అని భయం.

మర్నాడు తెల తెలవారుతుండగా వాళ్ళిద్దరూ బయలు దేరారు. బండీవచ్చి వాకిట్లోనిలబడింది. కదలబోయే బండీదగ్గ రికి మామగారు వచ్చి కళ్లు తుడుచుకుంటూ నిలబడ్డారు. ఎంతకీ మాట పెగిలిరావటంలేదు. చివరికి ప్రయత్నంమీద "మీరే వాడికి తల్లీ తండ్రీ—" అని ఇక మాట్లాడలేక ఆగి పోయారు. "వెళ్లొస్తాం, నాన్నా. నువ్వేమీ దిగులుపెట్టుకోకు" అని శాస్త్రి బండీ ఎక్కాడు. ఇంతసేపూ మెదలకుండా వున్న కరుణ ధైర్యంచేసి "మీరేమీ దిగులుపెట్టుకోవద్దు; వెళ్లొస్తాం" అన్నది. కరుణమాటల్లో అభయ మిస్తున్న ధ్వని స్ఫుటంగా వినిపించింది. కోడలిమాటలు వింటుంటే మామగారి దుఃఖ మంతా గాలికి తేలిపోయే వానమబ్బులాగా చెదిరిపోయింది. విషాదచ్ఛాయలతో అలుముకున్న ఆయన ముఖంలో సంతృప్తి ఒక్క క్షణంసేపు మెరిసిపోయింది.

చూస్తుండగానే బండీ కనుచూపుమేర దాటి దూరపు మామిడితోపుల్లో కలిసిపోయింది. శాస్త్రి తండ్రిశరీరం అక్కడ నిలబడిందన్నమాటే కాని హృదయం మాత్రం ఆ బండీతోనే సాగిపోతోంది. మళ్ళీ ఎన్నాళ్ళకి చూస్తానో అన్న ఆరాటం.

ఇక ముందురోజులు ఏవిధంగా గడుస్తయ్యో అన్న భయం. గుండెల్లో పొంగిపొర్లే దుఃఖం. దూరాన కొండల చాటునించి పరువిడివస్తున్న ఉషస్సు. ఆ అరుణకాంతులలో ఆ ర్తినంతటినీ మరిపించగల శాంతి, "అవును. నా చేతుల్లో ఏముంది? నేను ఊరికే చూస్తూ నిలబడవలసినవాడినే. నిజం. ఇదంతా నాటకం లాగా నడిచిపోవలసిందే. నేనుమాత్రం చూస్తూ నిలబడటం తప్ప చెయ్యగలిగిందేమీ లేదు" అనుకున్నాడు. ఈ అసహా యతలోనే ఏదో ఓదార్పు కనిపించింది. ఈ చేతకానితనంలోనే ఆయన కేదో మనశ్శాంతి కనిపించింది.

"బాబుగారూ! ఒక్కరూ అరుగుమీద కూర్చున్నా రేం?" అని తంబూరా మీటుతూ ముష్టికి వచ్చిన ముసలి బైరాగి పలకరించాడు.

"అంతా వెళ్ళిపోయారు నాయనా." అని బదులుచెప్పి కళ్ళు తుడుచుకుంటూ అరుగుమీదే చతికిలబడిపోయాడు.

2

"చూశారా, మన మధువి పాముచెవులండోయ్! చీమ చిటుక్కుమంటే చాలు గిరున ఆవేపుకి తిరిగేస్తాడు."

"అవునవును. వాడి నాలుకకూడా బలే పలచన. మనం ఏ ధ్వనిచేస్తే తనూ ఆ ధ్వని చేస్తాడు."

"నిజమే. పిల్లడికి మంచిగుర్తుకూడా వుంది. చెప్పుల చప్పుడు అవగానే 'అన్న' అంటూ కాళ్లూ చేతులూ ఎగరే

స్తాడు. నేను ఇంట్లో ఏమూలవున్నా సరే గాజుల చప్పుడు విని "ఒదిన...ఒదిన" అంటాడు."

"అడుగో మన మాటల సందడికి అప్పుడే నిద్రలేచాడు" అని శాస్త్రి ఉయ్యాలలోంచి మధుసూదనుని ఎత్తుకునివచ్చాడు. మధు తన చిన్ని చేతుల్తో అన్నగారి ముఖాన్ని, ముక్కునీ తడువుతున్నాడు. జాలివేసి ముద్దుపెట్టుకుని "మధూ! ఇది ఎవర్రా?" అని అడిగాడు. కిలకిల నవ్వుతూ సొట్టలుపడ్డ బుగ్గలతో ముద్దుగా "వొదిన" అనేసరికి కరుణ మరిదిని తన చేతుల్లోకి తీసుకుంది. ఉంగరాలు తిరిగిన జుట్టుని చేత్తో సవరించి ధగధగ మెరిసే మధు ముఖంకేసి చూడగానే కరుణ కళ్లలో నీళ్ళు గిర్రున తిరిగినయ్. ఇది చూసి "దేనికి కరుణా" అన్నాడు శాస్త్రి. "ఏమీలేదు. దేవుడు ఇంత చిన్నచూపు ఎందుకు చూశాడా అని నా విచారం" అని కరుణ కళ్ళు తుడుచుకుంది. "అదే నాకూ బాధగావుంటుంది. ఇంత అందమైన ముఖాన్ని చేసినవాడు ఆ కళ్ళు రెండూ ఎందుకు దయ చేయలేదూ? ఎందుకింత కనికరం లేకపోవాలి? అన్నాడు శాస్త్రి.

కరుణ చేతుల్లో కేరింతలు కొడుతున్న మధుకి అన్నకీ వొదినకీ మధ్య నడుస్తున్న మాటలు అర్థం కాలేదు. అందుకే తన చేతుల్తో తారంగాలు వాయిస్తూ "లాం లాం" అని దీర్ఘాలు సాగించాడు. తను ఏదో పెద్ద పాటకచేరీ చేస్తున్నంత తన్మయం కలుగుతుంది మధుకి. ఇది విని పట్టలేని సంబరంతో కరుణ "చూడండీ! మన మధు కంఠం గంధర్వులకైనా

వుంటుందా? మా బాబువికదూ, పాడు, మీ అన్నయ్యకి వినిపించు" అనగానే మధు మరీ పారవశ్యంతో "లాం లాం సీతాలాం" అన్నాడు. వినగానే శాస్త్రికి తన తమ్ముడొక గొప్ప సంగీతపాటకుడై పోతాడనే నమ్మకం కలిగింది. "దైవం చల్లటి చూపు చూస్తే మనవాడు మంచి గాయకుడవుతాడు కరుణా" అన్నాడు శాస్త్రి.

"తప్పకుండాను. మధుకి ఇంత అన్యాయం చేసిన దేవుడు ఆపాటి మేలు చేయకపోతాడా?" అన్నది కరుణ.

మధు దురదృష్టం కళ్లు లేకపోవటమేకాదు. పుట్టగానే తల్లి చనిపోయింది. శాస్త్రిని కన్నతరవాత ఇరవై రెండేళ్ళకి ఆమెకి మళ్ళీ కానుపు వచ్చింది. కళ్లులేని మధుని భూమిమీద పడేసి ఆవిడ కళ్లు మూసుకుంది. అప్పటినించీ మధుని సాకే భారమంతా కరుణమీదనే పడింది. కాపురానికి వచ్చి సర దాగా ఏడాది అయినా గడవకుండానే గుడ్డి మరిదిభారం అంతా కరుణమీదనే పడింది.

3

పడుకోబోయేముందు మధు పక్కమీద కూచుని "రఘుపతి రాఘవ రాజారాం" అని కంఠం ఎత్తాడు. ఏదో చదువుకుంటున్న శాస్త్రి పుస్తకం మూసేసి వచ్చి తమ్ముడి పక్కమీద కూచున్నాడు. అన్నగారి అలికిడి విని మధు పాట ఆపేశాడు. "తప్పా మధూ? నన్ను చూసి బెదురుతా వెందుకూ? పాడు. భయందేనికి? నేనూ వింటాను" అని

గడ్డం పుచ్చుకుని బతిమాలాడు. కాని మధు సిగ్గుతో వంచిన తల ఎత్తలేదు, పెదవి కదపలేదు. ఇంతలో వంటింట్లోంచి కరుణవచ్చి మా బంగారు తండ్రివికదూ, పాడవూ?" అన్నది మధు తల నిమురుతూ. వదినగారి ఆసరా చూసుకుని "పతిత పావన సీతారాం" అని చరణం అందుకున్నాడు.

వింటుంటే శాస్త్రి కళ్లు తడిసిపోయినయ్. తమ్ముడి కంఠంలో ఏదో తెలియని జాలివుంది. వినేవాళ్ల గుండెల్ని బద్దలు కొట్టే వింత శక్తి వుంది. ఒక్క చరణం విన్నా బాధతో కళ్లు తడిసిపోయినయ్. కాని ఈ బాధని మరిపించే మాధుర్యం కూడా అతని కంఠంలో వుంది.

మధు పాట ఆపివేశాక కళ్లు తుడుచుకుంటూ కరుణ అక్కడి నుంచి వెళ్లిపోయింది. శాస్త్రి అక్కడే కూచుండి పోయాడు. తనుకూడా దుఃఖపడి ఏం లాభం? దుఃఖంతో బేజారెత్తి కూచుంటే తనకి కలిసివచ్చే దేముంది? కాని ఏమిటి చెయ్యటం? తన బాధ్యత ఎల్లా నెరవేర్చటం? తన గుడ్డి తమ్ముడి జీవితాన్ని ఎల్లా తీర్చి దిద్దటం? ఏమీ పాలుపోవటం లేదు. ఏమైనప్పటికీ తమ్ముడి భారమంతా తనే వహించాలి. తమ్ముణ్ణి గురించి ముసలి వయస్సులో వున్న తండ్రి మనస్సుని కష్టపడనీయ కూడదు. మధుని గురించి విచారం వదలి వెయ్యమని తండ్రికి మాట ఇచ్చాడు. ఆ మాట నిలుపుకో వలసిందే. కళ్ళు లేని కొరత లేకుండా తమ్ముడికి కూడా ఏదో ఒక బతుకు తెరువు కల్పించాలి. కాని అది తనబోటి వాడికి ఎల్లా వీలవుతుంది? తనకి వచ్చే కాస్త జీతంతో కుటుంబం వెళ్ళ దీయ

టమే కష్టంగా వుంది. అటువంటి తను తమ్ముడికి ఏం సదుపాయాలు కల్పించగలడు? ఆలోచిస్తే అంతా అగాధంగా కనిపిస్తున్నది.

మధు నిద్రపోయాడు. మీదపంచకప్పి శాస్త్రి లేచి వెళ్ళాడు.

"కరుణా, మధుని బళ్ళో వేద్దామా?" అన్నాడు.

"తప్పకుండానూ"

"కాని అది మన తాహతుకి మించిన బరు వవుతుందేమోనని సంకోచిస్తున్నాను"

"అయినా సరే. తప్పదు. దేవుడు ఎల్లాగో అన్యాయం చేశాడు. మనం కూడా ఏమీ చెయ్యకుండా వూరుకుంటే ఎల్లాగు చెప్పండీ?"

"అయితే ఏం చెయ్యమంటావ్ కరుణా?"

"మనం ఒకపూట పస్తుపడుకుని అయినా సరే మధుని బళ్లో చేర్పించ వలసిందే. చదువుతో పాటు సంగీతంకూడా నేర్పించ వలసిందే."

అయితే రేపు చేర్పించ మంటావా?"

"ఇంకా ఆలస్యం దేనికి? సంగీతమే వస్తే మధుకి చాలిన గాయకులే వుండ రనిపిస్తుంది. మధు కంఠం ఎత్తితే చాలు ఎందుకో వొళ్లు జలదరిస్తుంది."

"అవును కరుణా, మధు ఏది పాడినా ఎంతో దీనంగా గుండె కరిగేట్లుగా వుంటుంది. తన కింత అన్యాయం చేసిన దేవుడికి ఏదో దీనంగా విన్నవించు కుంటున్నట్లుంటుంది. అయితే రేపే చేర్పిస్తాను."

4

అది గుడ్డి వాళ్ళకీ, మూగ వాళ్ళకీ, చెవిటి వాళ్ళకీ చదువు చెప్పేబడి. మధు ఒక పెద్ద పుస్తకం ముందువేసుకుని చూపుడు వేలుతో తడువుకుంటూ కళ్ళున్న పిల్లవాడిలాగా అక్షరాలూ, పేర్లూ చదువు తున్నాడు. తడువు కుంటూ అక్కడికి వచ్చిన ఇంకోపిల్ల కాస్సేపు నిలబడి, ఆ కంఠం విని చిరునవ్వుతో "ఏయ్, నీ పేరేమిటీ?" అని పలకరించింది.

"నా పేరా? మధుసూదన్."

"అంత పెద్దపేరా? మధూ అంటే బాగుండదూ? ఏం? ఒప్పుకుంటావా? కోపం వస్తుందా?"

"కోపం దేనికీ? అంతా నన్ను మధూ అనే పిలుస్తారు."

"అయితే నేనూ అల్లాగే పిలుస్తానేం, మధూ."

"సరే. అయితే, నీ పేరేమిటో చెప్పవా?"

"నువ్వు అడగకుండా ఎందుకు చెబుతానేమిటి?"

"అడుగుతున్నానుగా. ఇక చెప్పు మరి."

"చెప్తాను. సుధ."

"మీ దేవూరు సుధా?"

"నాకు తెలియదు."

"మీ అమ్మా, నాన్నా ఎక్కడున్నారు?

"నాకు తెలియదు."

"అయితే నువ్వెప్పుడూ ఇక్కడే వుంటావా?"

"అవును."

ఇంతలో "ఒరేయ్, ఏంచేస్తున్నావురా? దొంగల్లాగా ఈ మూలనక్కి ఎక్కడ కన్నం వేద్దామని కుట్రచేస్తున్నారా?" అని బిగ్గరగా అరుస్తూ గోపాలం వచ్చాడు. "ఎక్కడా? నీ చెవులో" అని సుధ ఫక్కున నవ్వింది. "ఎందుకమ్మా అల్లా ఇకిలిస్తావ్? నీ పళ్లు బాగానే వున్నయ్‌లే, బియ్యపుగింజల్లాగా" అని గోపాలం చెయ్యి పుచ్చుకొని లాగి కూచోబెట్టాడు. "చెవిటి గోపాలం చెవులో కన్నం వేస్తాం" అని సుధ తన చేతులో వున్న పలకమీద పెద్ద అక్షరాలతో రాసి ఎత్తి చూపించింది. గోపాలం మండిపడిపోయి "నేను చెవిటి వాణ్ణయితే నువ్వు గుడ్డి కొక్కిరాయివి కావా? మహాలావు నీకే వొచ్చిందిలే రాయటం?" అని సుధ చేతులోంచి పలక గుంజుకో బోయాడు. మధు అడ్డం వచ్చి "ఎందుకురా అంత కోపం? నిన్నేం తప్పుమాట అనలేదుగా" అని బిగ్గరగా అన్నాడు. గోపాలం మరింత ఉగ్రుడైపోయి "ఏడిసినట్లే వుంది నువ్వు చెప్పేది. నాకు చెవుడని ఎవరు చెప్పారురా? ఇందాకటి నించీ మీరు ఆడుతున్న కబుర్లన్నీ వినటం లేదనుకున్నారా?" అని గట్టిగా అన్నాడు. గట్టిగా మాట్లాడితే కాని ఇతరుల కూడా వినబడదేమోనని గోపాలం ఎప్పుడూ అరిచినట్లే మాట్లాడుతాడు. వాడి మాటలకి సుధా, మధూ పగలబడి నవ్వేసరికి వాడి కోపం శృతిమించిపోయి "చూడండి, మేష్టా రుతో చెప్పి మీ పని పట్టిస్తాను కాసుకోండి" అని బెదిరిస్తూ పెద్దపెద్ద అంగలేసుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు.

"మధూ, నిన్నటికృతి వచ్చిందా" అంటూ సంగీతం మేష్టారు వచ్చాడు. ఆయన గుడ్డివాడే. ఆరోయేట మశూచికం వచ్చి కళ్లు పోయినయ్. అప్పట్నుంచీ ఈ బళ్లోనే చదివి ఇప్పుడిక్కడే వుద్యోగం చేస్తున్నాడు. ఆయన ఫిడేలు వాయిస్తాడు. వీణ వాయిస్తాడు. డైపు కొట్టగలడు. సైకిలుకూడా బడి ఆవరణలో తొక్కగలడు. బళ్లో మధు చేరినదగ్గర నించీ అతనిమీద ఆయనకి ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధా, అభిమానమూ.

ఆయన పిలవగానే మధువచ్చి పాట మొదలు పెట్టాడు. తన ఫిడేలు తెచ్చుకొని సుధ ఆ కృతిని వాయిస్తూ కూచుంది. పాట అయిపోగానే మాష్టరు మధుతలని చేత్తోనిమిరి "మధూ! ఇంత మంచి కంఠం వుండటం ఎంత అదృష్టం!" అని వెళ్ళిపోయాడు.

ఈ మాటలు వినేసరికి సుధ మనస్సు ఒక్కగంతేసింది. మాష్టరు తనని పొగడినా తనకి అంత సంతోషం కలిగేది కాదు. కాని చిలిపిగా పైకిమాత్రం "అబ్బాయి ఉబ్బిపోతున్నాడు - నన్నే కదా మాష్టారు పొగడారని." అంటూ ఎత్తిపొడిచింది. "పోనీలే, పాపం విచారపడకు. నీ వాయిద్యాన్ని నేను పొగడుతానులే" అని నవ్వుతూ అన్నాడు మధు.

గోపాలం గర్వంగా పరిగెత్తుకుంటూ వొచ్చి "రండి. పందెం. మీ యిద్దర్లో ఎవరైనాసరే. ఇల్లాంటి బొమ్మ వెయ్యండి, పస తెలుస్తుంది" అంటూ తను వేసిన బొమ్మని చూడలేక పోయినందుకు సుధనీ, మధునీ హేళన చేశాడు.

"అవును మహాలావు నీ కొక్కడికే వొచ్చునులే కుక్క బొమ్మలూ, కాకి బొమ్మలూ గీయటం" అన్నది సుధ.

కాకపోతే. నీలాగా పొడుగాటి బెత్తం పెట్టి తీగెలమీద బరకటం అనుకున్నావా? వీడిలాగా నోట్లో పళ్లన్నీ కనబడేట్లు గొంతు చించుకోటం అనుకున్నావా? ఈసారి చెవిటి గోపాలం అనండి చెబుతాను మీ పని" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

5

"ఊరుకో తండ్రీ. మా బాబువిగా. ఇదుగో మీ నాన్న వొచ్చే వేళయింది. ఏడవకు తండ్రీ, పాల డబ్బా తెస్తారు" అంటూ కరుణ కొడుకుని ఎత్తుకు తిప్పుతూ సముదాయించింది ఈ సంజాయిషీతో తృప్తిపడక పూచిక పుల్ల లాటి కాళ్లూ చేతులూ ఆడిస్తూ గుక్కపట్టి ఏడవటం మొదలు పెట్టాడు. పగిలి పోవటానికి సిద్ధంగావున్న బెలూన్‌లాగా వుంది కుర్రాడి లివర్ జబ్బు పొట్ట. కాళ్లూ చేతులూ నిలవకుండా ఏడుస్తున్నాడు. దూలానికి వేలాడుతున్న గుడ్డ వుయ్యాలలో పడుకోబెట్టి కొంత సేపు వూపింది. సొమ్మసిల్లి కుర్రాడు నిద్రపోయాడు.

తరవాత ఎంతో సేపటికి శాస్త్రి ఇంటికి వచ్చాడు. కరుణకి ముఖం చూపించలేకపోయాడు. ఉత్తచేతుల్తోనే ఇంటికి తిరిగి వచ్చాడు. గూట్లో గుడ్డిదీపం గుప్పు గుప్పు మంటోంది అవసాన దశలోని ప్రాణంలాగా. ఉయ్యాల వూపుతున్న కరుణ భర్తముఖంకేసి చూసింది. సంగతులన్నీ చెప్పకుండానే తెలిసినయ్. సహించలేని ఆవేదనతో ఆమె గుండె మండి

పోతోంది. ఎంత ఆపుకున్నా ఆగకుండా ఉప్పెనలాగా ఆక్రోశం వస్తోంది. ఈ బాధలవల్ల కరుణకి భర్తమీద ఎందుకో తెలియని కోపం. అతను తనకీ, తన బిడ్డకీ ఏదో ఘోరమైన అన్యాయం చేస్తున్నట్లు అనిపిస్తుంది. తమ కేదో అపచారం చేసినట్లు అతనిమీద అక్కసు పట్టలేక విసురుగా అన్నది కరుణ, "ఇప్పుడేం చెయ్యమంటారు?" అని.

శాస్త్రి తడబడుతూ "ఏం చెయ్యను? నెలాఖరు. ఎక్కడా అప్పు దొరకలేదు. అందరినీ అడిగి లేదనిపించు కున్నాను" అని దీనంగా అన్నాడు.

కరుణ "పిల్లాడు ఆకలితో మెలికెలుతిరిగిపోయి ఏడ్చి ఏడ్చి సొమ్మసిల్లి పడుకున్నాడు. వాడు నా ప్రాణానికి వుసూరు మంటున్నాడు. ఎందు కొచ్చిన సంతానం? పుట్టగానే పోయినా పీడ విరగడై పోయేది" అని పరుషంగా అన్నది.

"అదేమిటి కరుణా? అల్లా మాట్లాడతావేం?" అన్నాడు శాస్త్రి భార్య ధోరణికి ఆశ్చర్యపడుతూ.

"ఏం తప్పు మాట్లాడాను? పిల్లాడికి పాలు పొయ్య టానికూడా మనకి కష్టంగా వుంది. నేను అన్నమాటలో తప్పేముంది? నిజంగా వీడు బతకటం ఎవరికి ఉద్ధరింపు?"

"కన్నకొడుకుని చేతులారా చంపుకునే కసాయివాడి నన్ను కున్నావా? నాకుమాత్రం వాడిమీద ప్రేమ లేదా?"

"ఏం లాభం? వాడి ప్రాణం నిలపటానికి చేతులు రాకపోయాక ఆపేక్ష వుంటే ఏం లాభం?"

"ఇప్పుడేం చెయ్యమంటావో చెప్పు? నావల్లతప్పేముంది?"

"మీకు తోచినట్లు చెయ్యండి. కడుపులో ఆపేక్షవుంటే వుపాయాలు వాటంతట అవే తోస్తయ్" అంటూ చరాలున లోపలికి వెళ్ళిపోయింది కరుణ సంభాషణ తుంచివేసి.

ఎవరినడిగినా బదులు దొరక లేదు. నెలాఖరు గనక అందరికీ డబ్బు కటకటగా వుంది. కొడుక్కి పాలడబ్బా తేవటానికి చేతిలో కానీకూడా లేదు. పోనీ తండ్రికిరాస్తే? ఆయన పల్లెటూర్లో దస్తావేజులు అమ్ముకుంటూ అతికష్టంమీద కాలక్షేపం చేస్తున్నాడు. ఆయన తన కేం సాయం చేస్తాడు? ఏదైనా అడిగినా ఆయన కడుపుమాడ్చుకుని పంపవలసి వస్తుంది. పైగా ఎంతో బాధపడతాడు. మరి ఈ చిక్కులోంచి బైటపడే దారి ఏముంది? ఆలోచనల్తో సుడితిరిగిపోతూ శాస్త్రి గుడ్డ వుయ్యాలలో కళ్ళు మూసుకొని సొమ్మసిల్లి పడివున్న కుర్రాణ్ణి చూశాడు. గుడ్లని తొలుచుకుంటూ నీళ్ళు చిందినయ్.

"బియ్యం తేవటం మరిచిపోయూరా?" అని లోపలి నుంచి అడిగింది కరుణ.

"మరచిపోలేదు. కాని—" అని ఆగిపోయి శాస్త్రి తల వంచుకున్నాడు. "అయితే జీతం వచ్చేదాకా పస్తులు పడుకోవలసిందేనా?" అని వొణుకుతున్న కంఠంతో అడిగింది కరుణ. శాస్త్రి బదులు చెప్పకుండా తల వంచుకుని నిలబడ్డాడు.

కరుణ లోపల సలసల కాగిపోతోంది. ఇన్నాళ్ళనుంచీ ఎన్నో బాధలు నిబ్బరంగా సహించింది. ఒక్కనాడైనా నోరెత్తి భర్తని పల్లెత్తిమాటయినా అనలేదు. కాని ఇవాళ తన కళ్ళ ముందే కన్నకొడుకు నకనకలాడిపోతుంటే కరుణ చూస్తూ

పూసుకోలేక పోయింది. లోపలినుంచి ఆవేశం, శోకం పొంగి వస్తున్నయ్. "ఇక నే నీ బాధలు పడలేను స్వామీ!" అని కంపిస్తున్న కంఠంతో, రగులుతున్న కడుపుమంటతో అరిచింది. ఈ మాటలు శాస్త్రికి చురుక్కున తాకినై. "కరుణా? నాలాటి దురదృష్టవంతుడి భార్యవైనందుకు నీకీ బాధలు తప్పవు" అన్నాడు. విని కరుణ తుళ్లిపడింది. కరుకుగా "తప్పని బాధలకి నేను వెరిచేదాన్ని కాను. చేతులారా తెచ్చుకున్నవాటినే నేనింక సహించలేనని చెబుతున్నాను" అని శాస్త్రిముఖంకేసి చూసింది. అతని ముఖాన కత్తి వేసినా నెత్తురు చుక్క లేదు. "అయితే కరుణా! ఈ బాధలన్నీ నేను చేతులారా కొని తెచ్చుకున్నవేనా? కన్నకొడుకుని ఎవరైనా చేతులారా చంపుకుంటారా? కట్టుకున్న భార్యని ఎవరైనా కావాలని ఉపవాసాలు పడుకోబెడతారా? నిజంగా దీనికంతకీ నేనే కారకుడినని నీ వుద్దేశమా?" అని ఆవేశంతో అడిగాడు. ఇన్ని ప్రశ్నలకీ టూకీగా కరుణఒక్కటే జవాబు చెప్పాలని "ముందూ వెనకా చూసుకోవద్దా?" అన్నది. "అంటే నీ వుద్దేశం?" అని శాస్త్రి కోపంగా అన్నాడు. "ఏమీ లేదు. మమ్మల్నిద్దరినీకూడా పోషించవలసిన భారం మీమీద వుందని గుర్తుచేస్తున్నాను" అన్నది కరుణ.

ఈ దెబ్బ శాస్త్రికి సూటిగా ఘాటుగా తాకింది. దీనికి తట్టుకోటానికి ఎంతోసేపు పట్టింది. ఇప్పుడు కరుణవుద్దేశ్యం కొంత తెలిసింది. ఇప్పటికి ఆమె తనను దోషిగా ఎందుకు పరిగణిస్తున్నదో అర్థమయింది. కాని ఈ కరుణేకదా ఆనాడు

తనకి అంత చేయూత నిచ్చింది? ఈమేకదా తన గుడ్డితమ్ముణ్ణి బళ్లో చేర్పించమని అంత పట్టు పట్టింది. తలుచుకోగానే కళ్ళు తిరిగినయ్.

"కరుణా! గుర్తులేదా నీకు?" అని అడుగుతుంటే కరుణ మధ్యలోనే అడ్డంవచ్చి "మీరడగబోయే ప్రశ్న నాకు తెలుసు. నేను మరిదిభారమంతా వహిస్తానన్నాను. చదువూ, సంగీతం చెప్పించమన్నాను. నిజమే. కాని కన్నకొడుకుని మల మల మాడ్చి చంపుకోనా? నాచేత్తో నాకడుపుకే చిచ్చుపెట్టు కుంటానా? నే నేం దేవతనికాను. నేనూ మామూలుమనిషినే" అన్నది తీవ్రంగా.

శాస్త్రి నిర్ఘాంతపోయి మౌనంగా నిలబడి పోయాడు. కరుణ మళ్లీ అందుకుని "మనకి వచ్చేదాంట్లో సగం మరిదికి పంపితే మనం ఏం తిని బతకాలి? నన్ను ఏంచేసినా సరేకాని ఈ నెలనించీ అల్లా పంపితే నే నూరుకోను" అన్నది.

"ఏం చేస్తావేం?"

"ఏం చేస్తానా? వాడూ నేనూ కలిసి ఏ నుయ్యో గొయ్యో చూసుకుంటాం. అంతే, ఇంకేం చేస్తాం" అని కరుణ కఠోరంగా బదులు చెప్పింది.

ఇంతలో తలుపు కొట్టిన చప్పుడయింది. "వొదినా, తలుపు తియ్యవూ?" అని మధు కంఠం వినిపించింది. కరుణ గబగబా వెళ్లి తలుపు తీసింది. వొదినగారి చెయ్యి పుచ్చుకుని కాళ్లతో తడువుకుంటూ మధు మెల్లిగా లోపలికి వచ్చాడు.

"ఎవరు తీసుకొచ్చార్రా మధూ? ఎంతసేపయిందీ?" అని శాస్త్రి ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు.

"గోపాలం దింపి వెళ్ళిపోయాడు. చాలాసేపయింది."

"అయితే తలుపు కొట్టలేదేం?" అన్నది కరుణ.

"చాలాసార్లు పిలిచాను. తలుపు కొట్టాను" అన్నాడు మధు. ఈ జవాబు విని కరుణ నిలువునా నీరయిపోయింది. ముఖం వివర్ణమై పోయింది. సిగ్గుతో మగ్గిపోయి మధుకేసి చూడలేక పోయింది. ఇందాకటినించీ తనకీ, భర్తకీ మధ్య నడచిన మాటలన్నీ విన్నాడేమో? వింటే అతని మనస్సెంత నొచ్చుకుంటుందో? అసలే సుతిమెత్తని మనసు. ఎంత బాధ పడ్డాడో. తను అన్నమాట్లలో తప్పేమీ లేదు. కాని అవి విని మధు ఎంత తలకిందులై పోతున్నాడో? ఈ బాధే శాస్త్రినీ, కరుణనీ దహించి వేస్తోంది.

మధు తడువుకుంటూ ఉయ్యాల దగ్గరికి వెళ్లి నిద్ర పోతున్న చంటివాడిని చేతుల్తో నిమిరాడు. వేళ్లకి చల్లగా తగిలి "వొదినా" అని కేక పెట్టాడు. కరుణ పరుగున వచ్చి ఉయ్యాల్లోంచి కుర్రాణ్ణి తీసి "అయ్యో నా తండ్రీ!" అని ఒక్క శోకం పెట్టింది.

శాస్త్రి కాళ్ళూ చేతులూ ఆడక శిలావిగ్రహంలాగా నిలుచున్న చోటే నిలబడిపోయాడు.

"బాబూ" అంటూ మధు కుప్పన కూలబడిపోయి ఏడవటం మొదలు పెట్టాడు.

కరుణ దీనంగా శోకాలు పెడుతుంటే పరిసరమంతా ప్రకంపించి పోయింది. కుర్రాడి వికృతమైన శవాన్ని ఒళ్లో పెట్టుకుని ఎంతోసేపు ఏడ్చింది. ఈ దారుణమైన శోకంతో పాటు మధు హృదయం ఎంత గాయపడిందో అన్న బాధ కరుణని వేధిస్తూనే వుంది.

6

"మధూ! ఒక్కడివీ ఇక్కడ కూచున్నావేం? మాట్లాడవేం" అంటూ సుధ దగ్గరికి వచ్చి కూచుని అతని చేతులని తన చేతుల్లోకి తీసుకుంది.

"ఏం లేదు సుధా! నేను వెళ్లిపోతున్నాను."

"ఎక్కడికీ?" అని ఆదుర్దాగా అడిగింది సుధ.

"ఎక్కడికైనా సరే. నాలాంటివాళ్ల బతుకు అందరికీ బరువే!"

"అందరికీనా? కాదు పొరపాటు."

"పొరబాటుకాదు. నిజం. నన్ను గురించి మాఅన్నయ్యా, వొదినా ఎన్నో కష్టాలు పడుతున్నారు. వాళ్లకి కొంచెం కూడా సాయం చెయ్యలేను. ఎందుకు నేను బతికి? నన్ను పుట్టగానే మా అమ్మ చంపేస్తే ఎంతో బాగుండేది."

"ఛీ! అల్లాటి పాడుమాట లనబోకు"

"కాదు సుధా, నేను నిజం చెబుతున్నాను. ఇక రేపు నీకు కనిపించను."

"ఎక్కడికి వెళ్తావో చూస్తాను. అందరికీ చెప్తాను. వెళ్లకుండా కట్టిపారేయిస్తాను."—

"నీకు పుణ్యముంటుంది సుధా. నన్ను వెళ్లిపోనీ. ఇది ఎవరికీ చెప్పబోకు. నేనింక మా అన్నయ్య ముఖమూ, వొదిన ముఖమూ చూడలేను. నన్ను వెళ్లిపోనీ. నేను వెళ్లిపోతే ఎవరికీ విచారం వుండదు."

"మధూ! పొరబడుతున్నావ్. ఎవరికీ విచారం వుండదనుకుంటున్నావా?" అంటుంటే సుధ గుడ్డికళ్లలోంచి రాలిన నీటిబొట్లు మధు చేతులమీద చిందినయ్. సుధ ముఖాన్ని చేతుల్తో నిమిరాడు. ఆమె జుట్టుని వేళ్లతో సవరించాడు. ఏదో తెలియని ఆనందంతో పొంగిపోయాడు.

"నేను కూడా వస్తా" అన్నది సుధ ఎంతో లాలనగా.

"ఎక్కడికీ!" అన్నాడు ఆశ్చర్యంతో మధు.

"నువ్వెక్కడికి వెళ్తే అక్కడికే"

"వొద్దు. నేను తిరిగిరానిచోటికి వెళ్లిపోతున్నాను."

"ఛీ! పాడుమాటలు అనవద్దని చెప్పలా. పిరికిపందలాగా మాట్లాడుతావేం? మనిద్దరం కలిసి పారిపోదాం. నువ్వు పాడు, నేను ఫిడేలు వాయిస్తాను. దేశదేశాలు పాటలు పాడుకుంటూ తిరుగుదాం. మనమీద లోకానికి దయకలగదా? మన పొట్టలు నిండకపోతయ్యా?" అన్నది సుధ. ఈ మాటలు వినేసరికి మధు ప్రాణంలేచి వొచ్చింది. అతని గుడ్డిహృదయంలో ఎన్నెన్నో ఆశలు గంతులు వేసినయ్. పట్టలేని సంబరంతో సుధ చేతిని గట్టిగా నొక్కుతూ "అయితే రేపే" అన్నాడు. "ఓ అల్లాగే" అన్నది సుధ.

7

"ఏమండీ, మధుజాడ ఏమయినా తెలిసిందా? పాపం ఏమైపోయాడో గదా" అన్నది కన్నీళ్లతో కరుణ. మధిది పారి పోయిన దగ్గరనుంచీ కరుణకి అహర్నిశలూ అతని స్మరణే. నెలలు నిండిన మనిషి. ఈ బరువు కొంతా. మంచానికి అంటుకొని పోయింది.

వెతికి వేసారిపోయి ఇంటికి తిరిగి వచ్చిన శాస్త్రి "ఎక్కడా జాడ తెలియదు. ఎంత వెదికినా లాభం లేక పోయింది. మానాన్న ముఖం ఎల్లా చూస్తానిక ?" అన్నాడు.

"పాపం! భారమంతా మనమీద పెట్టారు. దిక్కు మాలినదాన్ని ఎన్ని మాటలన్నానో. ఎంత నొచ్చుకున్నాడో. నన్ను ఏం చేసినా పాపం లేదు. మీకు తోచిన శిక్ష వెయ్యండి. అప్పటికిగాని నాకు మనశ్శాంతి లేదు."

"నీ తప్పేముంది కరుణా? ఎందుకు నువ్వింత విచార పడతావు?"

"మరెవరిది తప్పు? పాపం! మధు ఎక్కడున్నాడో?"

"ఎక్కడున్నప్పటికీ వాడికేం ఫరవాలేదు. వాణ్ణి భగవంతుడే కాపాడతాడు కరుణా!"

"అంతకంటే కావాల్సిందేముంది? మధు ఎక్క డున్నా సుఖంగా వుండాలనే నా ఆరాటం" అంటూ కరుణ "అబ్బా!" అని మూల్గింది. శాస్త్రి పరుగున వెళ్ళి మంత్ర సానిని తీసుకొచ్చాడు.

చాలా కష్టపుకానుపు. రాత్రంతా కరుణ యమయాతన పడింది. తెల తెలవారుతుంటే పురుడు వచ్చింది. బొడ్డు కోసి పిల్లవాడిని స్నానం చేయిస్తూ మంత్రసాని "అబ్బాయికి గుడ్లు రెండూ లేవు తల్లీ !" అని ఒక్క కేక వేసింది. బాధతో సొమ్మసిల్లి వున్న కరుణ ఈ మాట వినగానే మూర్ఛపోయింది. పురిటిగది బైటినుంచి శాస్త్రి "ఏమిటే ! పిల్లవాడికి కళ్లు లేవా ? తల్లి ప్రాణానికేం ఫరవాలేదుకదా ?" అని కేకపెట్టాడు. లేదని మంత్రసాని హామీయిచ్చింది.

ఎంతోసేపటికి కరుణకి స్పృహ వచ్చింది. "భగవంతుడా ! ఎటువంటి ప్రాయశ్చిత్తం చేశావు తండ్రీ!" అని శోకాలు పెట్టింది. పురిటిగదిగడపలో నిలబడి శాస్త్రి కళ్లులేని పసిగుడ్డుకేసీ, తల్లడిల్లుతున్న తల్లికేసీ నిర్జీవప్రతిమలాగా చూస్తూ నిలబడిపోయాడు. ఎంతో సేపటికి తెప్పరిల్లుకుని "విచారపడకు కరుణా, ఇది ప్రాయశ్చిత్తం అనుకోటం దేనికి ? ఇది భగవంతుడి ప్రసాదం అనుకుని స్వీకరిద్దాం. ఎందుకు చెప్పు. ఏడ్చి ఏం లాభం ? మనచేతుల్లో ఏముంది ?" అంటూ ఆపుకోలేక గుడ్డ నోటికి అడ్డంపెట్టుకున్నాడు.

"ఏడ్చి లాభంలేదు. కాని ఏడవకపోతే నా గుండె బద్దలై పోతుంది" అంటూ కరుణ వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది.

భార్యాభర్తలిద్దరూ అప్రయత్నంగా మధుని తలుచుకుని కుమిలిపోయారు. ఏదో అదృశ్యశక్తి చేతుల్లో చిక్కుకున్న కీలుబొమ్మల్లాగా ఇద్దరూ గిలిగిల తన్నుకున్నారు.